

forum for
natur og
friluftsliv
TROMS

Troms fylkeskommune
Postboks 6600
9296 Tromsø

29. mars 2017

Høringsuttalelse til planprogram for Regional Transportplan 2018 – 2029

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) i Troms er kjent med at Troms fylkeskommune har forslag til planprogram for Regional Transportplan (RTP) 2018 – 2029 på høring, og ønsker å komme med innspill. Vi har hatt kontakt med en rekke relevante frivillige natur- og friluftslivsorganisasjoner og friluftsråd i denne anledning.

5.2 Medvirkning

Det er viktig med reell medvirkning i plansammenheng og det er positivt at fylkeskommunen vektlegger dette. Vi synes det er flott at interesseorganisasjoner sikres medvirkning gjennom referansegruppemøter. Vi vil sette pris på at også natur- og friluftslivsorganisasjoner inviteres til disse, gjerne koordinert i samarbeid med FNF Troms. Vi har av erfaring sett at det er fordelaktig at slike møter holdes på kveldstid/ettermiddag, da mange som er engasjert i dette er frivillige og ikke har anledning på dagtid.

7.1 Tverrsektorielle hensyn og tema

FNF Troms foreslår at «Folkehelse» inkluderes i plandelen 7.1. Dette er et avgjørende tverrsektorielt tema som skal gjennomsyre alt og gå som en rød tråd gjennom samferdselsplanleggingen. Aktiv transport blir viktig her, men også støy, miljøforhold, skader, trafikale barrierer til attraktive områder, friluftsliv som virkemiddel o.l. Det er positivt at folkehelse er tatt inn som plantema i 7.3 «Aktiv transport», og at det skal redegjøres for samfunnsmessige besparelser ved økt gange og sykkeltrafikk.

Universell utforming

I planprogrammet står det at transportsystemet skal bidra til å sikre tilgjengelighet for alle gjennom hele reisekjeden. Dette er bra og vi håper det følges opp med konkrete tiltak i planen. Det er viktig med en samordning med samferdselsmyndighetene slik at de friluftsområdene som er lett tilgjengelig og universelt utformet også er lett tilgjengelig fra offentlig kommunikasjon og veinett. FNF Troms oppfordrer til at det hentes inn kunnskap om disse områdene og at det utarbeides tiltak.

7.3 Aktiv Transport

Aktiv transport spiller en nøkkelrolle framover, og planens målsetning om å øke andelen gående og syklende er positiv. Her må det konkretiseres ambisiøse og realistiske mål, samt legges ned betydelig innsats for å realisere dette. En rask utbygging av gang- og sykkelveier må også følges opp av stimuleringsiltak og kampanjer. Gang- og sykkeltilrettelegging i Troms fylke (G/S planen)

FNF Troms, Holtvegen 66, Pb. 2284, 9269 Tromsø
Tlf: 4141 7339 E-post: troms@fnf-nett.no Internett: www.fnf-nett.no/troms

FNF Troms er et samarbeidsforum for 13 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Troms som tilsammen representerer rundt 15000 medlemmer. Medlemsorganisasjoner: Troms Turlag, Harstad Turlag, Norges Turmarsjforbund Troms, Naturvernforbundet i Troms, 4H Troms, KFUK-KFUM-speiderne Troms, Troms Fylkeskystlag, Troms Orienteringskrets, Norges Jeger- og Fiskerforbund Troms, Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Framtiden i våre hender Tromsø, Nord-Norsk Botanisk forening, Tromsø Casting og Fluefiskeforening.

er basert på prioriterte tiltak i kommunenes tiltaksplan. Feltet må løftes ytterligere, også økonomisk. Det må jobbes strategisk og langsiktig med gående og syklende i hverdagen og nærmiljøet. Det er gledelig at tilrettelegging for gående og tilrettelegging for syklende inkluderes som egne plantema. I dagens RTP fra 2014 nevnes ikke friluftsliv i dennes sammenheng. FNF finner det naturlig at friluftslivet trekkes fram som en viktig forutsetning for aktiv transport, og at en kan samordne disse interessene på en god måte. FNF Troms oppfordrer til at stier, grønne korridorer og relevante friluftsområder spesifiseres i denne delen.

Sti- og løypeplaner

Stier, snarveier, ferdselsruter og grønne korridorer er avgjørende for en vellykket aktiv transport. Disse ferdselsårene har ofte ikke juridisk vern og kan i sum fort bli bygget ned. FNF Troms viser til Midtre Hålogaland friluftsråd sitt arbeid med sti- og løypeplaner. Målet er å sikre ferdselsårer i og rundt byer og tettsteder utenfor bilvei. Friluftsrådet har jobbet med flere planer i Nordland og har startet arbeidet i Troms. Dette verktøyets rolle bør innlemmes i RTP, og stien / grønne korridorer bør inkluderes som et eget tema i planen, i alle fall som et undertema under «tilrettelegging for gående».

Trygge skoleveier

FNF Troms vil gjerne rette særlig oppmerksomhet mot trygge skoleveier slik at barn og unge kan gå og sykle til skolen. Under kunnskapsinnhenting nevnes en kartlegging av forholdene for gående og syklende knyttet til de med skoleveg langs fylkesveg i Troms. Vi mener dette bør gjelde alle skoleveier. Barnehager vil også være viktig å inkludere. Vi støtter opp om målet fra forrige Nasjonal Transportplan (NTP) om at minst 80 % av barn og unge skal gå eller sykle til skolen. Dette bør løftes opp som et sentralt mål også i RTP, og fordrer nært samarbeid mellom kommune, fylkeskommune og stat for realisering. I et folkehelseperspektiv bør det belyses effekter ved avstanden bussholdeplassen har fra bosted for barn og unge som skal ta skolebuss. For å stimulere til bevegelse kan bussholdeplassene legges slik at barna må gå et visst stykke til bussen.

Nasjonale sykkelruter

I forrige NTP merket vi oss at "*Statens vegvesen skal være en pådriver for å realisere de nasjonale sykkelrutene, og å bidra til å utvikle tilbudet til fritidssykling i nært samarbeid med fylkeskommuner, kommuner, reiselivsnæringen, friluftsansjoner og andre.*" I denne sammenheng vil FNF Troms understreke at det er gledelig at den nasjonale sykkelruten fra Bodø til Tromsø via Senja er gjennomført. Vi mener det nå er viktig at strekningen nordover videreføres og at arbeidet med å finne en god rute for strekningen Tromsø – Hammerfest må prioriteres. Fylkeskommunen bør være en viktig pådriver for dette og FNF Troms er gjerne med som aktiv samarbeidspart for å realisere dette i vår region.

Nasjonale turstier

Regjeringen har nylig vedtatt at det skal etableres nasjonale turstier med formål om mer bærekraftig turisme. I budsjettforhandlingene før jul ble det etablert en ny tilskuddsordning via Miljødirektoratet om nasjonale turstier, og begrepet er flittig benyttet i den ferske «Reiselivsmeldingen». Midt-Troms friluftsråd har søkt om etablering av en nasjonal tursti på Senja, noe som vil kunne gi løft innenfor både friluftslivs-, samferdsels- og reiselivssektoren. FNF Troms anbefaler å inkludere temaet «nasjonale turstier» i RTP, samt oppfordrer fylkeskommunen om å støtte prosessen med å kunne etablere en nasjonal tursti på Senja.

Gode båtsamband

For å fremme og tilrettelegge for sykkelaktiviteter på fritiden og sykkelturisme langs kysten, behøver vi gode frekvenser av ferger og hurtigbåter. Troms har et spektakulært kystlandskap med et høyt antall små og store øyer som innbyr til fantastiske sykkel- og naturopplevelser. For å

utnytte sykkelmulighetene langs kysten mener FNF Troms at båtsambandene mellom de store øyene må opprettholdes. Fergene bidrar også positivt til reiselivet gjennom blant annet Nasjonal turistvei og fungerer som knutepunkt i distriktene.

Skilting og merking

Det er nødvendig med hensiktsmessig skilting og merking av traseer for gåing og sykling til friluftsområder. Det er også viktig med veivisning og skilting med stedsnavn på attraktive destinasjoner og turmål fra bilvei. Dette må gjøres i samarbeid mellom samferdselsmyndighetene og friluftsjansjonene, og temaet bør løftes i planen. Vi ser gode eksempler fra de siste årene på at nasjonalparkene i fylket, samt noen landskapsvernområder er skiltet fra de større veiene. Vi ønsker at en gjennom RTP kan videreutvikle denne positive trenden med å legge føringer for skilting til andre attraktive friluftsområder i fylket. Dette kan gjerne sees i sammenheng med kartlegging og verdisetting av friluftsområder, samt områder som er statlig sikret.

7.4 Kollektivtransport

FNF Troms vil berømme at Troms har en stor andel bussreiser. Vi mener likevel at en ytterligere satsing på kollektivtransport er nødvendig. Det er viktig at det utredes måter å tilby et enda bedre kollektivtilbud på, men at kostnadsrammene for bruker samtidig holdes nede. Prisene på mange av dagens kollektivløsninger stimulerer ikke til aktiv bruk og her må en se på konkrete virkemidler for å gjøre det mer attraktivt. Det har kommet flere forbedringer i kollektivsystemet i blant annet Tromsø i det siste, og vi oppfordrer til å satse ytterligere på å gjøre det enkelt og brukervennlig for forbruker. Knutepunktstrategi og samordnet transport- og arealplanlegging er nødvendig. FNF Troms mener at RTP bør bidra til å fremme kollektivbaserte naturopplevelser, noe som både er god helse- og klimapolitikk, samt også ganger reiselivet.

Turbusser i helgene

FNF Troms mener det bør bli en regional satsing på turbusser i helgene til viktige utfartssteder, både vinter og sommer. Dette vil stimulere til økt uteaktivitet og friluftsliv, samtidig som at det vil bidra positivt til mindre bruk av personbiler og sikre trafikksikker parkering. Det foregår noen positive tiltak med turbusser i enkelte sesonger i Troms allerede, slik som til Snarby, men FNF Troms mener dette er et felt det bør satses mer på. Potensialet bør utredes nærmere i RTP.

7.6 Næringslivets transportbehov

Sjøveien

FNF Troms mener det er viktig å satse på mer godstransport på sjø i fylket. Dette vil gi store gevinster både for miljø og trafikksikkerhet, framfor dagens økende godstransport langs vei. Trailertrafikken på vei skaper utfordringer knyttet til både slitasje og støy, samt belaster flere friluftsområder. Her er det behov for et løft og målrettede tiltak for å snu dagens trend. Det er nødvendig med bred kunnskapsinnhenting og å finne strategiske plasseringer for havneknutepunkt. Avklaringer knyttet til lokalisering av havbruksanlegg i forhold til trafikk og ferdsel på sjøen ønskes også velkommen. Gamle farleder for småbåter og lokaltrafikk bør inkluderes.

Jernbane

FNF Troms har fått en rekke tilbakemeldinger fra frivillige organisasjoner og friluftsråd som etterspør jernbane-tematikken i planprogrammet. Det overrasker oss at denne synes fraværende. FNF Troms mener at jernbane er et effektivt og miljøvennlig alternativ til å redusere godstransport på vei. I Nord-Norge er godsmengden sterkt økende, og CO₂-utslippene utgjør per i dag ca. 50 % av samlet utslipp. Trailertrafikken skaper store utfordringer som tidligere nevnt, og det er avgjørende med en kraftig reduksjon for å oppnå ønskede klima- og miljømål. I den nye NTP er det foreslått ca. 1000 milliarder til samferdsel, hvorav omtrent 45 % er avsatt til jernbane. For å

følge opp jernbanesatsingen i resten av landet, fylkets egen klimastrategi, redusere slitasjen på veiene, øke sikkerheten og stimulere næringslivet, bør Troms fylkeskommune kjenne sin besøkelsestid. Det er svært viktig at fylkeskommunen følger opp Regjeringens og støttepartienes nylige beslutning om en utredning av Nord-Norgebanens forlenging fra Fauske til Tromsø og Harstad, og at dette inkluderes i RTP, så vel som i NTP.

FNF Troms anbefaler at jernbane inkluderes som et eget plantema i planprogrammet under «7.6. næringslivets transportbehov». Det er også naturlig at det kan nevnes under «7.4 kollektivtransport». Det er nødvendig med bred kunnskapsinnhenting og at Tromsbanen / Nord-Norgebanen utredes og løftes som et satsingsfelt i RTP.

7.7 Transportsektorens samlede miljøpåvirkning

De samlede miljøpåvirkningene fra transportsektoren er betydelige. Det er positivt at kunnskapsstatusen oppdateres i sammenheng med ny RTP, og at effektive tiltak foreslås og gjennomføres. Å sikre bymiljøavtaler er avgjørende, samt samordnet areal- og transportplanlegging og tilrettelegging for mer miljøvennlig godstransport. Strategiene og tiltakene i RTP må samsvare med Regional strategi for klima og energi og bidra til reelle reduksjoner i klimagassutslipp.

Ytterligere tema/bemerkninger

Behov for utfartsparkeringer

FNF Troms ønsker å understreke at det fremdeles er behov for utfartsparkeringer, samt vedlikehold og brøyting av disse. I Troms er det stor mangel på parkeringsmuligheter i tilknytning til populære utfartssteder og turmål, selv om situasjonen er bedret noe de siste år. De stedene hvor parkering finnes, er det en utfordring at majoriteten ikke brøytes om vinteren. Dette medfører at biler må stå langs veiene og bidrar til trafikkfarlige situasjoner. Et annet resultat er at noen velger bort turen grunnet vanskelige parkeringsforhold, noe som går utover trivsel og folkehelse. Det er også behov for utbedring av veilommer og stoppeplasser for å ivareta estetiske kvaliteter i forhold til utsikt, fotografering og rasting.

FNF Troms mener at en strategi for utfartsparkeringer og godt vedlikehold av disse må prioriteres i RTP. Det er behov for systematisk kartlegging av status og behov med sikte på skilting og brøyting for utfart og allmennhetens behov langs statlige og fylkeskommunale veger, sommer som vinter. For enkelte strekninger må det også vurderes lavere fartsgrense grunnet aktiv bruk, samt at det burde tilrettelegges med toalett og avfallsplass på utvalgte steder. Tilrettelegging for gode opplevelser og fysisk aktivitet langs veinettet i form av parkeringsplasser er svært viktig og må satses på. FNF Troms bidrar gjerne i et samarbeid for å kartlegge hvor det er behov for parkeringsplasser i Troms i tilknytning til viktige natur- og friluftsområder.

Vei og strandsone

FNF Troms registrerer at det i forslagene til plantema ikke nevnes noe om veibygging og strandsone, noe vi finner bemerkelsesverdig. I følge nasjonale forventninger skal allmenne interesser gis fortrinn i 100-metersbeltet, samt at viktig natur, kulturmiljø og landskap skal bevares. Arealbruken i strandsonen skal vurderes i et langsiktig og helhetlig perspektiv hvor det tas særlig hensyn til natur, kultur og landskap. I Troms er en stor andel av strandsonene utbygd og bare på fastlandet i Tromsø kommune ligger hele 75 km av strandsonen (mindre enn 30 meter fra flomålet) i veifylling. Veiene fungerer som barrierer til de attraktive friområdene langs fjæra og fører også med seg støy, risiko og ødeleggelse av verdifull kystnatur, biologisk mangfold og kulturlandskap.

FNF Troms kjenner til at strandsone er nevnt i dagens RTP, men oppfordrer Troms fylkeskommune til å inkludere denne tematikken inn i planprogrammet for RTP 2018 - 2029. De

nasjonale forventningene om å bevare strandsonen burde komme klart fram som et konkret mål, samt at det er behov for ytterligere kunnskap om status og konsekvenser av vei i strandsonen i fylket.

FNF Troms ønsker Troms fylkeskommune lykke til med ferdigstilling av planprogrammet og i det videre arbeidet. Vi ber om å bli inkludert i tidlig fase i relevante planprosesser knyttet til samferdsel i tiden framover, samt i oppfølgingen av RTP.

For Forum for natur og friluftsliv Troms
Eivind Høstmark Borge
Fylkeskoordinator

Uttalelsen støttes av:

Troms Turlag, Harstad Turlag, NJFF-Troms, 4H Troms, Naturvernforbundet Troms,
Troms Krets av Norges KFUK-KFUM Speidere, Troms Fylkeskystlag,
Norges Turmarsjforbund Troms, Troms Orienteringskrets, Nord-Norsk Botanisk Forening,
Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Framtiden i Våre Hender Nord,
Tromsø Casting- og Fluefiskerforening, Midt-Troms Naturlag, Midt-Troms friluftsråd og
Midtre Hålogaland friluftsråd

Kopi:
Fylkesmannen i Troms
Statens vegvesen Region Nord